

Nr 497.

Av fröken **Andersson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 217, med förslag till hembiträdeslag.*

I proposition nr 217 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till hembiträdeslag. Lagförslaget innebär emellertid vissa bestämmelser, som för undvikande av feltolkning böra ytterligare klargöras. Dessutom kunna bestämmelserna i vissa paragrafer verka försvårande på samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

I § 6 stadgas beträffande hembiträdes bostad: »Hembiträdet äger därstädes under fritid mottaga tillfälliga besök, i den mån märklig olägenhet därigenom ej kan anses uppkomma för arbetsgivaren eller dennes familj». I sitt yttrande över befolkningsutredningens förslag har socialstyrelsen föreslagit ett tillägg av följande lydelse: »Dock äger hembiträdet icke hysa gäster i rummet efter kl. 23, därest arbetsgivaren motsätter sig detta». Om detta tillägg bifogas paragraf 6 skulle en tillfredsställande klarhet beträffande hembiträdes rätt att bruka sitt rum erhållas.

§§ 7, 14 och 15 behandla parternas rättigheter och skyldigheter vid hembiträdes sjukdom. I § 7 sägs, att ett hembiträde, som på grund av sjukdom är förhindrat att utföra sina sysslor, äger rätt att, *så länge avtalet består*, av arbetsgivaren erhålla bostad och kost jämte nödig personlig tillsyn etc. I § 14 sägs vidare, att om hembiträde, som är anställt för bestämd tid, på grund av sjukdom varit förhindrat att utföra sina sysslor under minst 14 dagar, kan arbetsgivaren uppsäga avtalet, dock med iakttagande av fjorton dagars uppsägningstid. Detta kan alltså innebära, att en arbetsgivare, som anställt ett hembiträde på viss tid, blir skyldig att i händelse av hembiträdets sjukdom vårda henne i hemmet ända upp till 28 dagar. För arbetsgivaren skulle detta i flertalet fall innebära en stark belastning av arbetsbördan, och dessutom skulle det troligen utgöra ett hinder för anskaffande av annan hjälp, emedan det ytterst sällan finns något extra rum för ett nytt hembiträde. I de fall då husmodern — eller annan som anställt hembiträdet — har förvärvsarbete utanför hemmet kommer dessutom bestämmelsen om »nödig personlig tillsyn» i många fall att utgöra en ytterligare komplikation. Sådant som läget på hembiträdesmarknaden är, skulle det nämligen kanske bli omöjligt för vederbörande att över huvud taget kunna anskaffa extra arbetskraft. Visserligen äger arbetsgivaren enligt lagförslaget rätt att ordna vård för hembiträdet på annat håll än i hemmet, men denna utväg torde mera sällan stå till buds.

Att arbetsgivaren vid hembiträdets sjukdom i möjligaste mån bör giva henne vård med allt vad därtill hör, torde väl i regel anses som en självklar sak. Det förefaller emellertid som om bestämmelserna i detta sammanhang ofta skulle komma att medföra en orimlig börda för arbetsgivaren såväl i ekonomiskt och organisatoriskt som i personligt hänseende. En uppmjukning av dessa bestämmelser vore därför synnerligen önskvärd. Detta har också betonats i vissa yttranden över hembiträdesutredningens förslag. Sålunda framhåller t. ex. Fredrika-Bremer-förbundet att bestämmelserna i denna del ej borde vara av tvingande karaktär.

I § 15 stadgas, att »hembiträde är skyldigt att efter anmodan av arbetsgivaren på dennes bekostnad anskaffa och för arbetsgivaren förete läkarintyg angående sitt hälsotillstånd». Detta tillägg i paragrafen innebär en betydlig förbättring av befolkningskommissionens förslag. Särskilt i avseende på nyanställda hembiträden är det viktigt, att arbetsgivaren har rätt att kräva friskbetyg. Möjligen vore det dock ännu bättre om steget toges fullt ut sålunda, att hembiträdet vid avtals ingående är skyldigt att uppvisa läkarintyg. Med hänsyn till den vårdnadsplikt, som under alla förhållanden åvilar arbetsgivaren, vore en sådan bestämmelse icke orimlig. Dessutom skulle den vara synnerligen önskvärd för familjer med barn.

I § 9 föreslås, att den ordinarie arbetstiden skall sluta *senast klockan 19.00*. Såsom framhålles i socialstyrelsens, Svenska arbetsgivareföreningens, riksför-säkringsanstaltens m. fl. remissyttranden är det förenat med mycket stora svårigheter att fastställa arbetstidens slut till kl. 19.00. Socialstyrelsens förslag, att tidpunkten för arbetets normala avslutande fastställs till kl. 19.00 i allmänhet och till kl. 19.30 för den händelse en mot den sålunda gjorda förlängningen av arbetstiden svarande ledighet beredes hembiträdena som kompen-sation, skulle innebära en tillfredsställande uppmjukning.

Beträffande hembiträdes rätt att uppsäga avtal stadgas i § 16 moment a) att uppsägelse får ske, om arbetsgivaren underlåter att lämna hembiträdet »tillbörlig» kost eller bostad, där sådan förmån är avtalad. Då uttrycket »till-börlig» säkerligen kan tolkas på flera olika sätt, bör det lämpligen utgå ur paragrafen.

Under återopande av vad här ovan anförts tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition,
nr 217, med förslag till hembiträdeslag måtte beakta de i mo-
tionen framförda synpunkterna.

Stockholm den 27 mars 1944.

Ebon Andersson
i Stockholm.

Alarik Hagård.

E. Birke.

Gunnar Sundqvist.

Ragnar Sveningsson.